BRED OCH PIGG OCH GANSKA LITEN

LANDET RUNT Förutsättningarna för Kulturskolan i Arvidsjaur är ganska tydliga: en glest bebodd kommun, en liten organisation, och en massa vilja att ge barn och unga tillgång till kultur – och inflytande. Av det blir det e-sport och nycirkus, fiolspel och breakdance i en liten kulturskola med stort utbud.

text & foto David Berjlund

ORTEN ARVIDSJAUR ligger mellan Prästberget och sjön som gett samhället dess namn, ett tiotal mil från kusten och städerna. Kommunen är nummer 17 i storlek i Sverige – till ytan. Invånarantalet är drygt 6400, och de verkar inte bli fler. Däremot äldre.

– Fast våra grannkommuner Arjeplog och Sorsele har under 3000 invånare, och Arvidsjaur är ändå på något sätt ett kommersiellt centrum för inlandet, man far hit från grannkommunerna, säger Kristina Grubbström.

När vi ses i kommunhuset, en tisdag i juni, är det mycket riktigt liv och rörelse på Storgatan utanför. Kristina är förvaltningschef för kultur och integration, och huvudansvarig för kommunens kulturskola, och har en vecka till pension. Samtidigt pågår en omorganisation: bibliotekschefen får ansvaret för kulturskolan, politiskt fortsätter den sortera direkt under kommunstyrelsen.

Kristina har jobbat i 31 år med kultur här i kommunen, hon kan förutsättningarna och vet att de får konsekvenser för organisation och ekonomi.

– Vi har haft kulturnämnd, och det är klart att det är skillnad, kommunstyrelsen har ju så mycket annat. Men politikerna gör så gott de kan. Och en sådan här kommun har ju oftast inte jättestora företag med dyra vd:ar, så skatteunderlaget blir sämre.

Arvidsjaurs kommun har ändå satsat på ungas kultur. Med försiktig stolthet berättar hon om skolornas kulturläroplan, som ska garantera att unga får del av olika kulturella uttryck, och om kulturskolan.

– På sjuttiotalet hade den kanske en eller två lärare, sedan har den vuxit. De senaste åren har den vuxit jättemycket. Vi klarar bredden, tycker jag, fast vi är en liten kommun. Och vi har lärare som klarar bredden.

BREDD ÄR ETT nyckelord. När kulturskolan behövde nya lokaler och den dåvarande fritidsgården inte fungerade längre tog man ett brett grepp, och både öppen verksamhet och kulturskola fick sin bas i Hum- →

Vi klarar bredden, fast vi är en liten kommun«, säger Kristina Grubbström, avgående ansvarig för kulturskolan i Arvidsjaur.

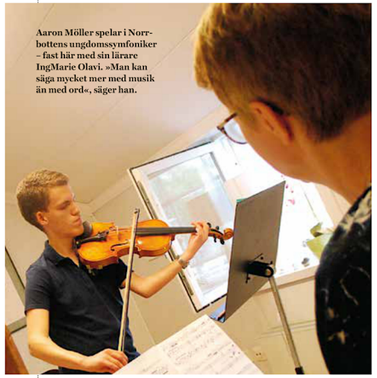

Aaron Möller spelar i Norrbottens ungdomssymfoniker – fast här med sin lärare IngMarie Olavi. »Man kan säga mycket mer med musik än med ord«, säger han.

Kulturskolan i Arvidsjaur

- Arvidsjaurs kommun ligger i Norrbottens inland, har drygt 6400 invånare, och en kommunalskattesats på 34:14.
- Kulturskolan har kurser i bild, slöjd, e-sport, nycirkus, teater, media och dans - och i musik, som sammantaget är största ämnet, med sång, 13 olika instrument och musikal. Erbjuder också korta kurser, utifrån ungas egna förslag. Flera ensembler.
- 145 inskrivna elever, många går fler kurser än en. Kö i flera ämnen.
- Dessutom ger kulturskolan avgiftsfri undervisning i förskola, grundskola och öppen verksamhet.
- Undervisning i Arvidsjaur och Glommersträsk (i skolor och de egna lokalern), såväl på skoltid (t o m åk 6) som fritid, i såväl grupp som individuellt.
- Olika åldersgränser för olika kurser. Sammantaget arbetar Kulturskolan med elever från förskoleålder till 25. De flesta är grundskoleelever, runt två tredjedelar är tjejer.
- Åtta fast anställda lärare (ingen av dem har heltid på kulturskolan). Ett tiotal andra arbetar ibland i verksamheten.
- Gör ca 30 föreställningar och utställningar per år.
- Terminsavgiften för en kurs är 400:-, extra kurser kostar 100:-, syskon betalar 200:-. Instrument kan hyras för 50:-/termin
- I samarbetet mellan kulturskolor i Norrbottens län ingår bland annat MUST-lägret, blåsorkester, Norrbottens ungdomssymfoniker och AYJO, Arctic Youth Jazz Orchestra.

lan, en röd träkåk inom synhåll från kommunhuset.

På väg dit passerar jag medborgarhuset. Där pågår sommarens kulturläger, i en dansal i källaren avrundar Mark Lainio just dagens breakdancepass med en uppmaning till tjejerna som är med att stretcha ordentligt. »Ni måste vara rörliga i morgon.«

MATILDA OLSSON och Linnea Lundmark både dansar och spelar teater i kulturskolan sedan flera år.

– Många av våra kompisar är också med, fast de flesta kör instrument, berättar Matilda.

– Vi kör mest dans och teater, just nu varje torsdag, med en koreografi, säger Linnea.

Där blir intervjuaren lite förvirrad - det är väl sommarlov? Jo, men de tränar utan lärare.

– Om det är öppet kan man få komma in, förklarar Linnea.

Vem vill hämma en sådan entusiasm? Inte Anders Lindell. Han är lärare i kulturskolan, och samordnar ungdomsledarna i kommunen. Med det följer ansvar för den öppna verksamheten på Humlan, där vi ses. Och så håller han i en del praktiska delar av det demokratiarbete för ungas ökade delaktighet som är viktig i tanken runt Humlan.

– I verksamheten är det där en fråga om vad de unga vill göra. Vi hjälper dem till exempel att starta föreningar, säger han.

Möjligheten att gå ner i danssalen och öva själva handlar om delaktighet. Med den dansförening som är på gång blir det formaliserat också.

Demokratiarbetet syns också i sånt som demokratidagar på skolorna - för ökad kontakt mellan unga och beslutsfattare – och fokusgrupper där unga är med och bestämmer om arrangemang och inköp. Mycket handlar om ett förhållningssätt. Också i kulturskolan.

> »Vi har haft kulturnämnd, och det är klart att det är skillnad, kommunstyrelsen har ju så mycket annat. Men politikerna gör så gott de kan.«
>
> KRISTINA GRUBBSTRÖM

Vi sätter oss ner med tre andra lärare, alla med musikämnen; Katarina Johansson, Anders Kristoffersson och IngMarie Olavi. Ingen av dem väljer några stora ord för att beskriva verksamheten, men de ger en bild av bredd – med många ämnen.

Anders Lindell är ansvarig för en cirkuskurs som har varit igång i två år, och en kurs i e-sport.

– E-sporten började vi egentligen med här på Humlan för att få ungdomar ut ur sina skrymslen och vrår, och börja umgås igen, säger han.

Sedan blev det en kurs i kulturskolan, där han står för fysträning, och annat som behövs för att orka fokusera vid datorn. Själva spelet kan ungdomarna bäst.

> »E-sporten började vi egentligen med här på Humlan för att få ungdomar ut ur sina skrymslen och vrår.«
>
> ANDERS LINDELL

KULTURSKOLAN ÄR RÄTT välkänd i kommunen. Tillgängligheten jobbar man ändå på. Att personalen är ute på förskolorna ger kontakt, likaväl som samboendet med den öppna mötesplatsen på Humlan.

– Det gör ju att vi ser fler unga. Och så har vi till exempel haft en gratiskör här på Humlan, och då fick vi in sångelever, säger Katarina.

De barn och unga som bor utanför centralorten har högre tröskel till kulturskolan, i alla fall i högstadiet: då sker undervisningen efter skoltid, och det ger långa dagar hemifrån.

– Hur vi ska få byabarnen att vara med kollar vi på inom projektet Mer för fler, säger Anders Lindell.

Och så besöker de byarna – Moskosel, Lauker, Abborrträsk och andra – och gör aktiviteter där, med *Kulturskolan on tour* på sommaren.

STÖRST I ARVIDSJAURS kulturskola är musiken, med många instrument, sång och musikal - och suzukiundervisning, det är de ensamma i Norrbotten om. Ensemblernas möjligheter begränsas lite av att eleverna inte är så många, men spela ihop i större sammanhang kan man göra inom länssamarbetet. Till exempel på MUST-lägret.

– På MUST-lägret gör vi en orkester av elever från hela Norrbotten, säger IngMarie. och Anders Kristoffersson fyller i:

– Det kan vara 200 på scenen i slutkonserten. Vi drar med så många som vill, vi brukar vara mellan 12 och 20 härifrån. Ett sånt läger kan vara en anledning för elever att fortsätta.

SÅ ÄR DET NOG med kör, storband och orkestrar på länsnivå också.

När vi pratat klart hör jag Aaron Möller spela *Schindler's list* på fiol, en trappa upp. Aaron spelar i Norrbottens ungdomssymfoniker, och när han talar om musiken formulerar han nog rätt mycket av vad kulturskolan handlar om.

– Musik är fantastiskt, man kan säga mycket mer med musik än med ord tycker jag. Och det är häftigt att se att folk blir rörda när jag spelar. ■

Kulturskolelärarna IngMarie Olavi, Anders Kristoffersson (båda stående), Anders Lindell och Katarina Johansson.

Matilda Olsson och Linnea Lundmark spelar teater och dansar i Kulturskolan i Arvidsjaur – så mycket som möjligt, ibland till och med utan lärare.